

Obyčejný člověk si dnes, bez ohledu na redakční politiku, zvykl na příběhy o lidech z celého světa. Pouhá technika shromažďování zpráv vytvořila nový stav myšlení, který má málo společného s lokálním nebo národním politickým názorem. Takže ani častá snaha o senzačnost zpráv, která vede k absurditě a nevěrohodnosti, nemůže zrušit výsledný efekt, totiž hluboký pocit lidské solidarity. — 1951

Noviny denně nabízejí srovnání nespočtu témat, která se dotýkají celé společnosti. To jim dává komplexní rozměr lidského zájmu. — 1964

Základem novin jsou drobné inzeráty (a burzovní kurzy). Pokud by se našel alternativní zdroj, který by umožňoval stejně snadný přístup k tak rozličným denním informacím, noviny by to mohly zabalit. — 1964

Noviny jsou artefaktem daleko více než umění. — 1969

Pyšné motto „Všechny zprávy, které se hodí do novin“ inzeruje fakt, že zprávy jsou ve skutečnosti beletrii. Od počátečního výběru události, která má být zaznamenána, až po libovolný výběr článku, který bude čtenář číst, tu nacházíme velké možnosti volby v pohledu na svět jako na něco, *co se hodí k otištění*. — 1971

„Dostal se do novin“ je podivně dvojnásobný výrok, protože být v novinách

znamená být zprávou i dělat zprávu. „Dělat zprávu“, stejně jako „dělat dobro“, implikuje podobnost světa činu a světa fikce. — 1964

## ROZHLAS

Rozhlas neoddelitelně patřil ke vzniku jazzové kultury, stejně jako televize neoddelitelně patří ke vzniku rockové kultury. — 1972

Podprahové hloubky rozhlasu jsou nabity rezonující ozvěnou kmenových rohů a starověkých bubnů. Toto médium má sílu přeměnit psýché a společnost v jedinou dozvukovou komoru. — 1964

Rozhlas urychluje informace, což vede k urychlení také dalších médií. Samozřejmě smršťuje svět do rozměrů vesnice a podněcuje neukojitelnou venkovskou chuť po drbech, šeptandě a pomluvách. — 1964

Rozhlas bude sloužit jako zvuková kulisa nebo jako kontrola zvukové hladiny, třeba když jej vynalézavý puberták použije jako nástroje k uchování soukromí. — 1964

Rozhlas mění vzájemné vztahy mezi všemi lidmi, bez ohledu na program. — 1974

Rozhlas má schopnost hlubkově vtáhnout posluchače: podívejte se na mládež, jak poslouchá rozhlas při psá-

ní domácích úkolů, nebo jak ostatní lidé s sebou nosí tranzistor, aby si uprostřed davu zajistili svůj soukromý svět. — 1964

Rozhlas poskytl první velkou zkušenost s elektronickou implozí, která obrátila směr a význam gramotné západní civilizace. — 1964

Hitler, Gándhí a mnozí další dostali v tomto století velké možnosti díky elektrickému systému veřejného rozhlasu. Každý, kdo chce moralizovat o rozhlase, musí hodit Gándhího s Hitlerem do jednoho pytle. — 1970

Není snadné vysvětlit člověku ze Západu, proč by reakce orálních kultur na rozhlas měly být tak zuřivé. Člověk orální nedokáže snášet rozhlas o nic více než alkohol. Je totiž hluboce vkořeněn ve své vlastní kultuře a rozhlas či alkohol dráždí jeho kmenovou membránu až na chorobnou úroveň. — 1972

Když poslouchám rozhlas, žiji právě v jeho nitru. — 1964

Rozhlas, na rozdíl od telefonu, umožňuje posluchači zapojit hodně vizuální představitosti. Hlasatel v rádiu nebo diskžokej vystupují hlasitě a jasně, zatímco hlas v telefonu rezonuje nezávisle na zraku. Nikdo nikdy nenapsal, jaké to je být „úplně sám s rádiem“, kdežto „úplně sám s telefonem“ byl klasický hit dvacátých let,

kteří dnes znovu věštecky rezonuje s životním stylem na vysoké noze.

— 1971

## XEROGRAFIE

Stačí, aby jakékoli význačné osobnosti jen vypadly oxeroxované poznámky v kanceláři vydavatele na zem, a během několika hodin bude mít hotový životopis. — 1971

Listiny z Pentagonu zřejmě nikdy nikdo nečetl. Za přebujení velkých výborů a jejich hlášení je odpovědný xerox. — 1973

Xerografie vyvolává ve čtenáři jak sklony autorské, tak vydavatelské. Pomocí xerografie může kdokoli shromažďovat tištěný, psaný či fotografický materiál, který je možno doplnit zvukovým materiálem. Za této situace se přirozeně vysoce centralizovaná vydavatelská činnost rozpadá do extrémně decentralizované podoby.

Xerografie elektricky útočí na svět typografie a pro tuto starou sféru znamená naprostou revoluci, revoluci, kterou můžeme cítit v samých učebnách.

— 1965

## TELEVIZE

Televize je integrálním médiem, které způsobuje interakci mezi složkami zkušenosti, jež byly dlouho oddělené nebo rozptýlené. — 1961

Televizní obrazovka vlévá do člověka právě takovou energii, která ochromuje oči; člověk se nedívá na televizi, ona se dívá na něj. — 1977

Mnoho lidí bylo ohromeno televizní reportáží o atentátu na Kennedyho. Všichni jsme si uvědomovali hloubku vtaženosti, ale necitili jsme žádné vzrušení, žádnou senzaci. Když je vtaženost maximální, jsme téměř necitliví. — 1964

Televize není součástí uměleckého programu devatenáctého století směřujícího k znovunabytí synestezie. Televize je spíše ohromujícím technologickým úspěchem tohoto programu poté, co jeho umělečtí představitelé odešli do ústraní. — 1961

Člověk příliš osobního vzezření vyvolává v televizi velice špatný dojem, zatímco ten, kdo vypadá jako starý rolník nebo jako zničené individuum, působí v televizi dobře. — 1972

Jestliže se televize chystá zbavit nás civilizované osobitosti, našich oddělených já, měli bychom ji zrušit. Protože pokud vím, televize se neslučuje s přetrváním kultury západního člověka.

— 1972

Američané po staletí chodili ven, aby byli sami, a domů, aby byli přátelští a společenští. Základní model změnil návyky zbytku lidstva. Televize náhle spojila Američany s Evropou a Asií.

Od počátku existence televize chodí mladí lidé ven, aby byli s lidmi, a domů, aby byli sami. — 1973

„Proč rozpadlé řádkování televizní mozaiky zdůrazňuje sošné obrysy předmětů?“ — 1960

Televizní obraz představuje první technologii určenou k projekci neboli ke zvnějšnění našeho hmatového smyslu. — 1961

V kině člověk sedí a dívá se na plátno. Je okem kamery. Dívá-li se na televizi, je obrazovkou. Je úběžníkem jako na orientálním obrázku. Obrázek mříží do nitra diváka. V případě kina vychází člověk ven do světa. V případě televize jde do vlastního nitra. — 1967

Televize má hluboce a podprahově introvertní vliv: vytváří hloubku směřující dovnitř, je meditativní, orientální. Televizní dítě je výrazně orientovanou bytostí a nepřijímá cíle jako věci, kterých má ve světě dosáhnout.

— 1967

Lidé se nedívají v televizi na filmy; dívají se na televizi. — 1966

Ideální podívanou v placené televizi by bylo sledovat, jak slavný skladatel zkouší svou symfonii, nikoli jak ji hraje. — 1967

Televize je servisním médiem jenom během krize. — 1970

Televize dnes ukazuje plynoucí současnost. Nejsou v ní vlastně žádná data. — 1971

Lidé nepřijmou v televizi válku. Přijmou válku ve filmu. Přijmou válku v novinách. Nikdo nepřijme válku v televizi. Byla by příliš blízko. — 1973

Účesy Beatles jsou dalším okrajovým dobrodiním televize. — 1966

Snaží-li se zpravodajský tým zprostředkovat informaci prostřednictvím přímého dialogu namísto reportáže o události, odpovídá to bezprostřednosti televizního média, v němž má komentář větší hodnotu než sama událost. — 1971

## POČÍTAČ

Jedno z tajemství kybernetiky spočívá v tom, že je neustále stavěna před úkol napodobovat vědomí. — 1966

V budoucnosti nebude mít skutečná práce počítače nic společného s vyhledáváním informací. Bude se věnovat čistému objevování, protože svou paměť používáme k mnoha účelům, většinou nevědomě. Může-li si člověk velice rychle vybavit věci, dostávají nový, mytický a strukturální význam, velice vzdálený obyčejnému vnímání. Takže počítač sobě navzdory odhalil znalost mytického, znalost vzoru, struktur a profilů, a ty všechny jsou k našemu úžasu přeplněny objevy.

— 1966

Při počítačové rychlosti je výsledný efekt natolik úzce svázán se vstupem, že se tvůrce počítačových systémů stěží vyhne uměleckému zaujetí, ať už dělá cokoli. — 1971

Je to svět, v němž lidé, kteří zacházejí s počítači, potřebují tvořivou imaginaci umělce. — 1958

Programování počítačů vyžaduje takovou úroveň lidského povědomí o médiích a o nás samých, jakou ještě nemáme. — 1961

Počítače stále slouží hlavně jako nástroje k zachování předpočítačových účinků. — 1973

Počítač má schopnost převzít řízení celého mechanického věku. Všechno, co se udělalo v mechanických podmínkách, se dá celkem snadno převést na počítač, včetně našeho vzdělávacího systému. — 1966

V souvislosti s počítačovou technologií spějeme k ekonomice, v níž i nejdůležitější průmyslové aktivity lze vykonávat v jakékoli malé chajdě kdekoli na světě. — 1970

Počítač jako nástroj výzkumu a komunikace by mohl posílit získávání informací, mohl by způsobit, že ohromné organizace knihoven zastarají, mohl by oživit encyklopedické funkce jednotlivce a napojit se na soukromou linku, která urychleně a na

míru zhotovuje údaje vhodné k prodeji. — 1979

„Vstupte do mého salónu“, řekl počítač odborníkovi. — 1968

S elektrickou soustavou obvodů nabývají veškeré mechanické činnosti obrácených charakteristik. Stejně jako se ve vzdělávacích institucích posouvá důraz od pokynů k objevování, při němž jsou posluchači přímo zapojeni do učebního procesu, tak i celý mechanický průmysl opouští hromadnou výrobu a dává přednost věcem vyrobeným na míru dle individuální objednávky. Obdobný model se začíná objevovat při vzniku počítačových architektonických návrhů. — 1966

### ...A BUDOUCÍ MÉDIA

Kniha přestane být nositelem sebevyjádření a stane se společnou sondou společnosti. — 1966

Kniha směřuje k tomu, aby přestala být „balíčkem“ a stala se informační službou vytvořenou na zakázku dle konkrétní potřeby jednotlivého čtenáře. Veřejnost vznikla díky technologii tisku a v podmínkách elektrické soustavy obvodů přestává z velké části existovat. — 1966

Videokazeta dnes ještě čeká na programy a témata, jež by přinesla masovému publiku. Výrobce videokazet zaskočila otázka týkající se programové

náplně. Prvotní impuls vedl k opakování již existující podívané z předcházejících médií v nové formě. Říká se tomu „zákon skutečnění“: novou věc používáme k vytvoření staré věci, byť to není nutné. — 1975

Všechna budoucí média, která mohou být třeba extenzí našeho vědomí, budou obsahovat televizi jako svůj obsah, ne jako své prostředí, a přemění televizi do umělecké podoby.

— 1967

Zdá se, že přežití nyní závisí na rozšíření samotného vědomí do formy prostředí. Tato extenze nastala s příchodem počítače a předcházela mu naše posedlost mimosmyslovým vnímáním a okultním vědomím.

— 1972

Stojí za to zmínit se o strukturálních rysech analogie, protože počítač přinesl nové možnosti extenze samého vědomí jako technologického prostředí. Má-li k tomu dojít, nemůže se tak stát na základě některé z existujících představ o racionalitě. — 1971

Po rozšíření či převedení našeho centrálního nervového systému do elektromagnetické technologie je dalším stadiem přenos našeho vědomí do počítačového světa. — 1964

Veřejná shoda neboli svědomí je nyní stejně nutná jako soukromé vědomí.

— 1964

Budoucí médium jako druh počítačového mimosmyslového vnímání by zpracovávalo vědomí jako společenský obsah prostředí, a dokonce by možná vedlo k malému přenosnému počítači, asi velikosti naslouchátka, který by zpracovával soukromou zkušenost prostřednictvím společenské zkušenosti tak, jak to nyní dělají sny.

— 1965

Technologický vývoj směřuje k tomu, aby se za stále méně produkovalo stále

více. Tento trend můžeme překonat jen tím, že informace vložíme přímo do lidského nervového systému. Pokud před námi leží věk „mozkových transplantací“, bude možno zásobovat každou novou generaci „mozkovými tiskými“, které zaživa a přímo poskytnou dobová intelektuální elita. Místo aby si člověk kupoval díla Shakespeara či Erasmo, bude moci získat otisk jejich skutečné mozkové percepce a erudice, a to cestou elektroencefalografie. Kniže se tak bude moci vyhnout. — 1970

JOTA®

**ČLOVĚK,  
MÉDIA  
A ELEKTRONICKÁ  
KULTURA**



**Marshall McLuhan**

Reprezentativní výbor z celoživotního díla proroka  
a mága elektrického věku a elektronické revoluce